

Hustadvika kommune
Ressursteam barnehage

Innholdsfortegnelse

1.0 Innholdsfortegnelse.....	3
2.0 Tverrfaglig samarbeid.....	3
2.1 Organisering og deltakere.....	3
2.2 Hva skjer i ressursteamet?.....	4
3.0 Møtegjennomføring.....	4
4.0 Flytskjema.....	5
5.0 Hva er systemarbeid/allmenpedagogisk.....	6
6.0 Hva er individarbeid.....	6
7.0 Praktisk gjennomføring av eksterne ressursmøter.....	6
8.0 Referat/dokumentasjon.....	7
9.0 Vedlegg.....	7

1.0 Innledning

Inkludering og rask og riktig hjelp

Hustadvika kommune har fokus på et inkluderende fellesskap der barn og unge opplever mestring og bygger fremtidstro. Grunnlaget for utvikling og læring blir lagt i barnas første leveår. Dersom barna utvikler et godt fundament disse årene, øker sannsynligheten for en god utvikling videre. I Hustadvika kommune skal vi derfor ha barnehager som arbeider for å forebygge utfordringer, og at tiltak settes inn umiddelbart når utfordringer avdekkes.

Hustadvika kommune vektlegger å forebygge sykdom og skade, fremme god fysisk og psykisk helse - gjennom tidlig innsats innenfor alle tjenesteområder. Barn og unge opplever trygghet og toleranse, og blir møtt med aksept på alle arenaer slik at de opplever mestring på sitt nivå.

I samarbeid mellom profesjonelle medarbeidere, i solide tjenester bidrar Hustadvikas medarbeidere til å bygge robuste og sunne barn og unge. Robuste barn og unge våger å møte utfordringer, de får gjøre feil og de støttes av kompetente voksne i sin læring underveis. At alle barn er unike og ulike men har like stor verdi gjenspeiles i all tjenesteutøvelse, i samarbeid mellom tjenesteområdene og i kommunens samhandling med frivillig sektor.

2. 0 Tverrfaglig samarbeid - Hva er målet med tverrfaglig samarbeid/ressursteam

Som et ledd i å sikre trygge oppvekstvilkår for barna, utvikle det allmenpedagogiske tilbudet og styrke samarbeidet mellom barnehagene og deres samarbeidspartnere i kommunen, etableres det ressursteam i alle barnehager.

Ressursteamet har også som mål å bidra til tidlig innsats og tverrfaglig fokus hos barn og unge som vekker bekymring. Bekymringen kan gjelde barnets generelle utvikling, faglig utvikling, sosial fungering, helse og trivsel.

Ved drøfting av individualsak skal det innhentes skriftlig samtykke fra foresatte.

2.1 Organisering og deltakere

I Hustadvika kommune vil vi organisere ressursteamene på følgende måte:

- a. Internt ressursteam der deltakerne er: pedagogiske ledere og styrere.
Spesialpedagog og ev logoped deltar så langt det er mulig. Foreldre deltar dersom aktuelt for individualsak.
- b. Eksternt ressursteam der deltakerne er: Styrere, pedagogiske ledere, PPT- rådgiver, helsesykepleier, kontaktperson fra barnevernet, spesialpedagog, Evt. andre instanser kalles inn ved behov eks, skole, familieterapeut, psykolog, lege etc

Hustadvika kommune har utviklet en felles veileder for ressursteamene i kommunene for å sikre lik behandling av pedagogiske saker, tidlig innsats og styrke det forebyggende arbeidet.

Foreldre skal være trygge på at barnehagen tilpasser det allmenpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger. Barn som trenger ekstra støtte skal tidlig få den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen, som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud.

2.2 Hva skjer i ressursteamet?

Ressursteamet skal være en arena der pedagogisk leder/barnehage kan få veiledning og råd om tiltak innenfor det allmenpedagogiske barnehagetilbudet. Ressursteamet skal jobbe både systemrettet og individrettet. Det betyr at temaene for møtene skal omhandle både utvikling av allmenpedagogisk praksis og oppfølging av enkeltbarn.

Ressursteamet skal medvirke til å styrke pedagogisk kompetanse hos de ansatte, ta initiativ til forebyggende arbeid og drive veiledning.

Styrer skal være pådriver for at barnehagen driver utviklingsarbeid og er en lærende organisasjon.

3.0 Møtegjennomføring

Vi deler inn agendaen i to

1. Systemarbeid
2. Individarbeid

Ressursteamene i hver enkelt barnehage må selv gjøre vurderinger av den delen av møtet som omhandler individsaker, som for eksempel å begrense antall saker for å få behandlet disse godt nok, avgrense saker avdelingsvis per møte og lignende. Alle møter skal referatføres, se vedlegg. Referatene skal brukes aktivt i videre arbeid. Det skal lages logg med ansvar og frister.

Referat blir skrevet av styrer.

Eksempel på agenda

1) Systemarbeid

- a. Oppfølging av saker fra forrige møte
- b. Utviklings- og læringsmiljø / gruppeledelse på avdelingene
- c. Kompetanseheving
 - i. Vurdere behov

ii. Gjennomføring

2) Individarbeid

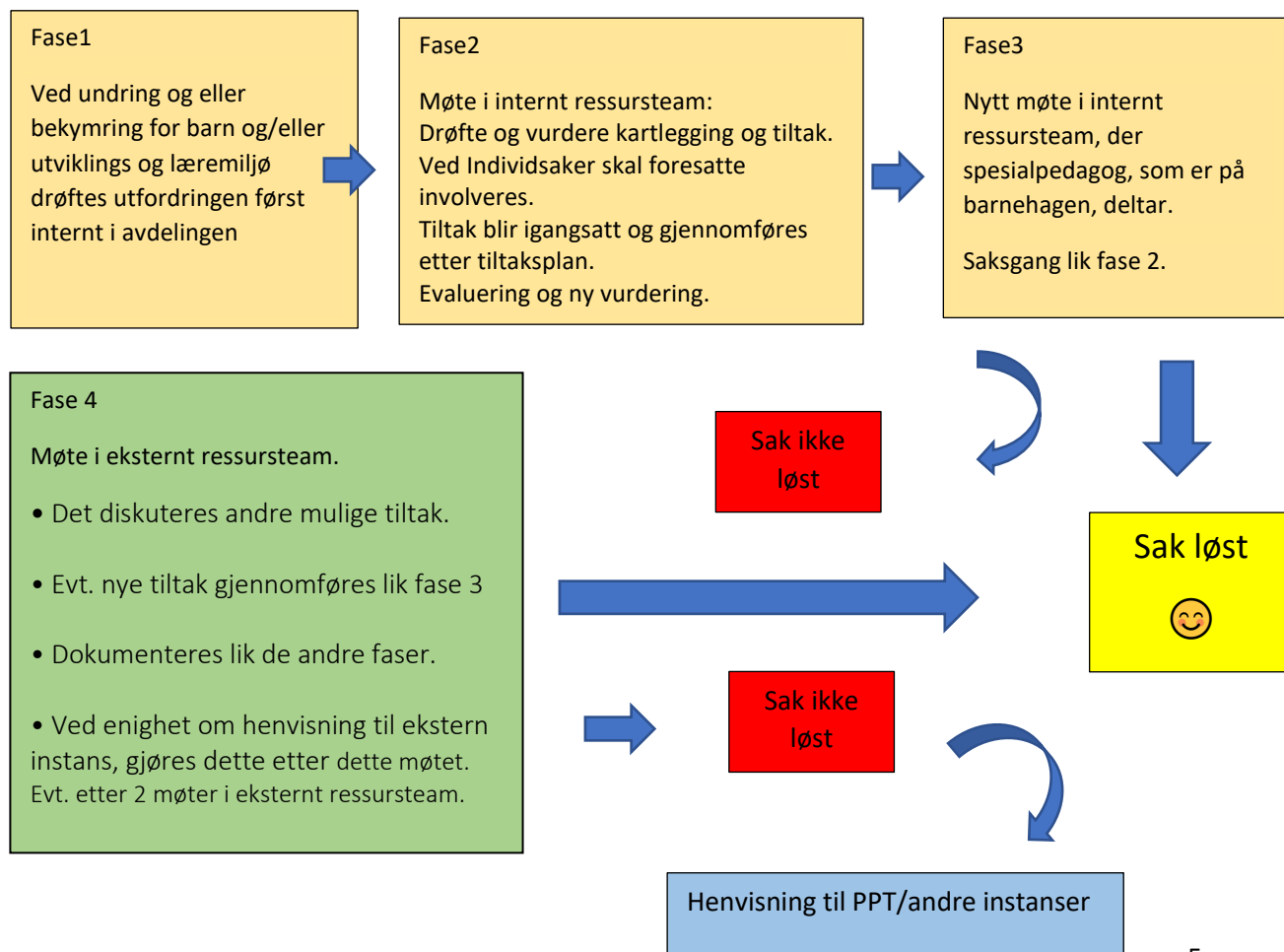
- a. Oppfølging av saker fra forrige møte
- b. Undring eller bekymring vedrørende enkeltbarn
 - i. Informasjon fra pedagogisk leder
 - ii. Drøfting og forslag til tiltak

PP-tjenesten har i sitt mandat at de skal støtte barnehager og skoler med kompetanse- og organisasjonsutvikling. Dette skal skje i tett samarbeid med barnehagene, og ha tidlig innsats og forebygging som mål. Ressursteam er en arena som skal ivareta dette. Her skal barnehage, PP-tjenesten, opplæringscenteret, helsestasjon og barnevern sammen sørge for tilpasning av det allmenpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også for barn som har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder.

4.0 Flytskjema

Rutiner ved undring eller bekymring for barn og/eller utviklings- eller læringsmiljø

Se vedlegg 1 for Arbeidsløype.

5.0 Hva er systemarbeid/allmenpedagogisk praksis

Systemarbeid vil si at man ser på barnegruppen og miljøet som barnet er en del av, og et slikt systemperspektiv skal være sentralt i drøftingene i ressursteamet. Det ligger mange temaer og problemstillinger innenfor systemrettet arbeid som ressursteamet vil kunne drøfte og knytte veiledningen rundt. Målet er utvikling av kvalitet i barnehagen.

Punkter som kan være aktuelle er:

- språkmiljø
- lek og læringsmiljø
- organisering på avdelingen/i gruppen

6.0 Hva er individarbeid

Hvis det er bekymring knyttet til et barns utvikling og læring, eller et barn har sosiale utfordringer, skal dette drøftes i ressursteamet. Ansatte, som blir oppmerksom på at et barn har utfordringer, skal løfte disse til ressursteamet.

Aktuelle tiltak skal vurderes, drøftes og prøves før det eventuelt henvises til PPT

- Emosjonell utvikling
- Kognitiv utvikling
- Språklig utvikling

Det skal alltid innhentes samtykke fra foresatte knytt til individualsaker.

7.0 Praktisk gjennomføring av eksterne ressursmøter

Kommunen har som målsetning at det skal gjennomføres to møter i halvåret, minimum et møte. Det er styrer i barnehagen sitt ansvar og kalle inn til møte i eksternt ressursteam og organisere.

Partene som kalles inn:

- Kontaktperson helsestasjon
- Kontaktperson PPT
- Opplæringscenter
- Barneverntjenesten

Det er viktig at dette møte som prioriteres med tanke på tidlig innsats, om noen melder forfall, se allikevel om møtet kan gjennomføres.

Kontaktopplysning:

Helsestasjon sentralbord tlf: 712 68300 (eventuelt kontaktperson)

Barnevern sentralbord tlf: 907 78 986 (eventuelt kontaktperson)

PPT sentralbord tlf: 712 99 820/ 950 19 488 (eventuelt kontaktperson)

Hustadvika opplæringscenter: 924 44 596

8.0 Referat/Dokumentasjon

Styrer har ansvaret for å dokumentere bruken av ressursteam. Følgende arbeid skal dokumenteres:

- Møteinnkallinger ved eksterne ressursteam-møter
- Det skal skrives møtereferater/tiltaksplaner fra hvert møte både internt og eksternt, egen mal (vedlegg)

9.0 Vedlegg

Følgende maler og skjemaer ligger ved som vedlegg

- Arbeidsløype
- Mal på samtykkeskjema for intern og eksternt ressursteam møte
- Tiltakslister
- Møteinnkalling til ressursmøter (ligger i element)
- Mal på møtereferat (ligger i element)

Arbeidsløype

Vedlegg 1

Fase 1 – Man er bekymret for et barn

Prosess (Hva skal vi gjøre)

- Vurdere organisering på egen avdeling.
- Se på relasjonene: barn-barn, voksen-barn, voksen – voksen
- Se på gruppeinndeling, plassering, organisering av dagen, organisering av arbeidsøkt.
- Skaffe helhetlig oversikt gjennom observasjoner og informasjon fra andre (foresatte).
- Invitere foresatte (prøv å få med begge) og evt. barnet til samtale, for å kartlegge mulige årsaker og eventuelle løsninger.
- Evaluer punktene over og eventuelt meldes videre til internt ressursteam.
- Husk skriftlig samtykke fra foresatte

Ansvar (Hvem)

Pedagogisk leder har ansvar til å jobbe med punktene, men skal informere styrer.

Dokumentasjon (Hvordan)

- Dokumentere hva som har blitt gjort knyttet til bekymringen (viser til punktene over)
- Bruk barnehagens egne arkivrutiner.
- Sett en tidsramme ift. utprøving av tiltak.
- Avdekke eventuelle behov i første samtale med foresatte
- Sett opp evalueringstidspunkt.

Fase 2 – Internt ressursteam

- Drøfting av tiltak i internt ressursteam
- En omorganisering av gruppen/avdelingen vurderes
- Barnets relasjoner med andre barn og voksne vurderes
- Ønskelig og ha med spesialpedagog som er på huset

Ansvar (Hvem)

- Styrer har overordnet ansvar, pedagogisk leder har ansvar for gjennomføring.
- Pedagogisk leder bruker avdelingsmøte eller foreldresamtale for å få evaluert tiltaket/tiltakene.
- Pedagogisk leder har ansvar for å bringe evalueringen inn til ressursteamet.
- Pedagogisk leder har ansvar for å holde foresatte godt informert gjennom hele prosessen.

Dokumentasjon

- Styrer skriver referat fra ressursmøtet
- Pedagogisk leder utarbeider nye mål og lager en tiltaksplan over tiltakene som skal utprøves,
- Sett evalueringstidspunkt for hvert tiltak som prøves ut.
- Pedagogisk leder holder foreldrene oppdatert ved individsaker
- Pedagogisk leder skriver referat fra møter, der evaluering foregår (inkl. foreldresamtaler)

Gjennomføring

- Man igangsetter og gjennomfører tiltaksplanen
- Evaluerer hvordan det går på internt ressursteam møte
- Har man fortsatt bekymringer for barnet går saken videre til fase 4

Fase 3

- Nytt internt ressursmøte hvor pedagogisk leder, styrer og spesialpedagog ser på om det er andre mulige tiltak.
- Gjennomføring og evaluering av nye tiltak lik fase 2.
- Dersom ingen løsninger:
 - Pedagogisk leder kontakter styrer ift. sakens gang, og blir i samråd med foresatte enige om å løfte saken evt. videre til eksternt ressursteam eller be andre instanser om rådgivning.
 - Styrer tar kontakt med eksternt instans for rådgivning/veiledning.
 - Styrer kaller inn til eksternt ressursteam

Fase 4

- Eksternt ressursteam møtes hvor det diskuteres andre mulige tiltak.
- Evt. nye tiltak gjennomføres lik fase 3
- Dokumenteres lik de andre faser.
- Ved enighet om henvisning til eksternt instans, gjøres dette etter dette møtet. Evt. etter 2 møter i eksternt ressursteam.

Hustadvika kommune
Samtykkeskjema internt ressursteam

Vedlegg 2

Jeg/vi samtykker til at vårt barn _____
f.d. _____ ved _____ Barnehage kan drøftes i barnehagens Interne
ressursteam.

Som et ledd i å sikre trygge oppvekstvilkår for barn i Hustadvikas kommunale barnehager, samt utvikle det allmennpedagogiske tilbudet, er det etablert internt ressursteam i barnehagen.

Ressursteamet har som mål å bidra til tidlig innsats og tverrfaglig fokus hos barn og unge som vekker bekymring. Bekymringen kan gjelde barnets generelle utvikling, kognitive utvikling, sosial fungering, helse og trivsel. Bakgrunnen for internt ressursteam er at vi raskt skal kunne støtte barnets utvikling og raskt kunne sette inn nødvendige tiltak ved behov.

Alle som sitter i internt ressursteam har taushetsplikt. Opplysninger behandles i samsvar med personopplysningsloven og vil kun bli benyttet i tilknytning til drøftinger i ressursteamet.

Deltakerne i internt ressursteam er:

- Styrer
- Pedagogiske ledere fra barnehagen

Barnehagen kan søke støtte hos:

- En representant fra PPT (Ved behov)
- Spesialpedagog (Ved behov)
- Logoped (ved behov)
- Barnets helsesøster (Ved behov)

Dato: _____

Foresattes Underskrift: _____

Samtykkeskjema arkiveres i Elements

Hustadvika kommune
Samtykkeskjema eksternt ressursteam

Vedlegg 3

Jeg/vi samtykker til at vårt barn _____

f.d. _____ ved _____ Barnehage. Kan drøftes i kommunens eksterne ressursteam for barnehage.

Som et ledd i å sikre trygge oppvekstvilkår for barn i Hustadvikas kommunale barnehager, samt utvikle det allmennpedagogiske tilbudet, og styrke samarbeidet mellom barnehagene og deres samarbeidspartnere i kommunen, er det etablert eksternt ressursteam i kommunen.

Ressursteamet har også som mål å bidra til tidlig innsats og tverrfaglig fokus hos barn og unge som vekker bekymring. Bekymringen kan gjelde barnets generelle utvikling, kognitive utvikling, sosial fungering, helse og trivsel.

Alle som sitter i eksternt ressursteam, har taushetsplikt. Opplysninger behandles i samsvar med personopplysningsloven og vil kun bli benyttet i tilknytning til drøftinger i ressursteamet.

Deltakerne i et eksternt ressursteam er:

- Styrer
- Pedagogisk leder fra barnets avdeling
- Barnets helsesøster (Ved behov)
- En representant fra PPT (Ved behov)
- Spesialpedagog (Ved behov)
- Logoped (Ved behov)
- Barneverntjenesten (Ved behov)

Dato: _____

Foresattes Underskrift: _____

Samtykke skjema arkiveres i Elements

TILTAKSLISTER – ULIKE UTFORDRINGER

Vedlegg 4

(kilder: ulike sakkyndige vurderinger)

En del generelle råd ift uro/høyt aktivitetsnivå er:

- Lag en liste over aktiviteter som er egnet til å dempe uro eller roe ned. Slike aktiviteter kan være å lese bok og se på bilder sammen med barnet, og lytte til barnets initiativ og svare på dem, heller enn å stille spørsmål selv. Alle typer konstruksjonsleker vil være egnet til å dempe uro og vil ofte virke gunstig for å roe ned. Slike leker er bygging med lego, duplo og andre klosser f.eks. Lek med modellmasse/lekedeig kan også virke gunstig på mange barn, og magnetleker har vist seg godt egnet. Når en ser at barnet viser rastløshet eller uro, kan en hjelpe barnet til å komme i gang med en aktivitet som hindrer barnet i å bli urolig på en måte som ikke er positivt for barnet.
- Ha fokuset på barnet i alle situasjoner der det kreves at barnet skal være i ro. Slike situasjoner er f.eks. måltider. For at barnet skal mestre å holde seg i ro, er det behov for at den voksne har gjort alt klart og kan sitte ved bordet selv. Hvis den voksne må gå fra, trengs det at den voksne sier fra når en går og når en kommer tilbake. Da vil barnet kunne følge med i hva den voksne gjør uten å følge etter, og vil ha forventninger om at den voksne vil komme tilbake.
- Det er alltid lurt å si hva som skal skje i forkant, slik at barnet får anledning til å innstille seg på å avslutte en aktivitet og gjøre seg klar til å begynne på en ny. Nedtelling ved å bruke klokken på telefonen kan være en lur ting.

Tiltak i forhold til reaktiv aggresjon, eller lav frustrasjonstoleranse:

- Et barn som tåler lite før det blir frustrert, vil ha behov for mye tilsyn ved at en voksen følger med i det barnet har fokus på slik at en kan forstå barnets reaksjoner ut fra opplevelser barnet har. Det er også behov for ekstra tilsyn for å ivareta andre barn og deres sikkerhet.
- Den voksne vil støtte barnet ved å være kontrollert selv og reagere kontrollert overfor barnet og andre barn i området. Når barnet mister kontrollen, har barnet først og fremst behov for å roes ned. Når det er gjort, kan en snakke med barnet. Det nytter ikke å spørre barnet hvorfor det f.eks. har kastet ting eller slått et annet barn.

Når barnet reagerer reaktivt, handler barnet uten å tenke seg særlig om, og må heller ha hjelp til å finne ut hva som skjedde. Det aller beste er at en voksen har så godt tilsyn at en har sett hendelsene. Hvis ikke, kan en prøve å finne det ut, ha støtte i bildesymboler og snakke med de andre barna som er involvert. Å gi støtte til følelser og det som er vanskelig, er veien inn til barnet.

- Når barnet slår eller kaster noe fordi barnet blir frustrert, reagerer barnet fordi det er overbelastet og ikke fordi det har til hensikt å plage andre barn. Tiltakene må derfor ha til hensikt å redusere overbelastning og gi støtte til å fungere godt sammen med andre. Å beskrive det som skjer, at noen sitter nær og kan komme borti leker osv. vil være en hjelp. Reaktiv aggresjon må skilles fra instrumentell aggresjon, der barnet har en hensikt med aggresjonen og vil oppnå noe som er belønnende for seg selv. Dette forekommer i større grad etter hvert som barnet blir eldre.

Konsentrasjon og oppmerksomhet:

- Barn blir mer konsentrerte når en voksen er oppmerksom på barnet og bruker prinsippene som er beskrevet under *Kommunikasjon* ovenfor. Den voksnes oppmerksomhet på barnet vil gjøre barnet mer konsentrert, og vil gjøre at barnet holder ut lengre i en aktivitet. Det at en voksen følger barnets oppmerksomhetsfokus vil gjøre at den voksne har felles oppmerksomhet med barnet og det vil da være lettere å være felles om noe. Slik kan en bygge opp barnets konsentrasjon og oppmerksomhet.
- Det er særlig viktig å være oppmerksom på barnets pausebehov. Ved å sørge for at barnet får pauser, kan barnet mestre å vende tilbake til oppgaven og dermed få nok repetisjoner til å lære godt. Hvis barnet bryter en aktivitet og pausebehovet ikke blir forstått, kan det føre til at barnet flakker fra en aktivitet til en annen, og det fører ofte til at barnet ikke får nok repetisjoner til å lære godt nok.

Tiltak for å knytte barnet til andre barn og fremme bruk av språket i lek:

- Hvis barnet viser strev i lek med andre barn og med å bruke språket sitt i leken, vil hen ha behov for støtte fra en voksen i daglige stunder sammen med ett eller flere barn.
- Den voksnes oppgave blir å knytte barna sammen ved å benevne initiativene deres for hverandre. Spesielt blir det viktig å fange opp barnet sine initiativ. Ved å forsterke hens initiativ for et annet barn, vil hen kunne bli tryggere og mer målrettet i sine initiativ.
- I forhold til barnet gjelder det å beskrive det hen gjør eller har fokus på, og ikke stille spørsmål. Spørsmål vil virke som et press til å svare, og vil ikke virke særlig fremmende for språkutviklingen. Ved å beskrive vil en gi hen ord på det hen er opptatt av, og hen vil kunne bruke ordene tilbake i egne setninger, og hen vil oppleve mindre press.

Tiltak for å fremme initiativ og god kommunikasjon - gjelder generelt:

- Barnet vil ha behov for å bli sett ekstra og at hens initiativ blir fanget opp, mottatt og bekreftet på en positiv måte.
- En fin måte å bekrefte initiativ på, er å beskrive det barnet gjør. I tillegg vil det være lurt å følge barnets blikk og sette ord på det hen ser på eller ser ut til å ha fokus på.
- Den voksne bør også beskrive det en selv gjør når en er sammen med barnet. Det gir trygghet å vite hva som skjer, og ved å sette ord på det en gjør, vil en gi barnet ord som barnet lett kan bruke i en setning selv.
- Det anbefales å bruke bildesymboler som støtte for kommunikasjonen. Ved å bruke bildesymboler som støtte i alle situasjoner barnet deltar i, vil barnet kunne bruke ord, og peke på bilder når barnet ikke finner ord eller strever med uttalen.
- Det kan også tenkes at voksne setter ned tempoet og blir tydeligere i kommunikasjonen med barnet ved bruk av bildesymboler, for en må både se på barnet og følge med i bildene. Dette vil være gunstig for et barn som trenger tid til å oppfatte ord og finne ord å svare med tilbake.

- Voksne bør gjenta bekræftende de ordet eller de ordene de oppfatter. Det vil gi barnet en opplevelse av å nå frem og hen vil lytte til ordet den voksne sier, slik at han vil høre uttalen korrekt.
- Barn som strever med språket, vil ha stor nytte av å bli lest for daglig og helst flere ganger om dagen. Det er bekræftet at barnet liker å bli lest for. Ved at hen blir lest for, vil hen utvide ordforrådet sitt og hen vil bli bevisstgjort både på språkets innholdsside og formside etter hvert. Lesing hjelper også barnet med å få et språk utenfor her og nå, noe som er nødvendig for å mestre opplæringen i skolen.
- Bruk av bilder kan være lurt - se på bilder og snakke om det som en ser.

Grunnleggende prinsipper for god kommunikasjon ut fra Marte meo-metoden:

- Inntoning. Legg merke til atmosfæren, stemmeleie etc.
- Se etter initiativ - hvor er oppmerksomhetsfokuset?
- Bekrefte barnets initiativ. Følg barnet slik at barnet blir sett og hørt i sin oppmerksomhet.
- Benevne barnets initiativ.
- Sette ord på barnets handlinger og egne handlinger, ønsker og følelsesuttrykk "her og nå".
- Forberede barnet på det som skal skje og hva barnet kan gjøre.
- Dele gleder og opplevelser.
- Turtaking, dvs. hver sin tur. Den voksne venter på barnets reaksjon. Relasjonen bekrefte gjennom rytmen i dialogen, mellom aksjon - reaksjon. Dette er en medfødt kompetanse - "gi og ta-dansen". Også her skjer en utvelgelse av relevante initiativ - positiv ledelse.
- Markere overganger. Ta ansvar for en tilpasset og gjensidig markering av start og avslutning, dvs. sørge for at barnet forlater sitt fokus med en opplevelse av å ha fullført aktiviteten og derved få mestring.
- Støtte barnet i å bli kjent med omverden (triangulering) ved at barnet får presentert personer, objekter og fenomener.

- Positiv ledelse: Være i forkant og fortelle barnet hva det kan gjøre steg for steg i handlingsøyeblikket, eventuelt gi alternativer. Observere, bekrefte og benevne ønskede initiativ fra barnet, og oppmuntre barnet til å gjøre mer av det som er ønsket og som fører til god samhandling.

Følgende aktiviteter kan anbefales for å utvikle lek, språk og kommunikasjon og konsentrasjon og utholdenhet:

- Ha et fast sted for samspillsstunden. Forbered barnet på at denne stunden skal være – gjør dette litt i forkant. Barnet kan gjerne forberedes ved å bli vist et symbol for samspillsstunden.
- Samle materiale som skal brukes i stunden i en kurv e.l. Ha bildekort for hver aktivitet.
- Ordne kortene i rekkefølge og vis barnet. En må tilpasse i forhold til barnet om kortene må festes, settes sammen i plansje eller legges frem ett og ett kort.
- Aktiviteter og materiale kan være: Tegne/fargesaker, lettlest bok, puslespill, lottokort, playdoh og former, store perler som kan tres på tykk snor/skoreim, poser eller bokser med byggeklosser - likt til barnet og den voksne, kurver med belønningsmateriale til slutt, f.eks. leker for rollelek eller biler.
- Avslutningen må markeres og tydeliggjøres på samme måte som begynnelsen må være tydelig.

Kommunikasjon:

- Å være sammen med barnet, se på det samme som barnet og sette ord på det barnet er opptatt av, er den beste måten å få til felles oppmerksomhet med barnet. Det er grunnlaget for alt barnet skal lære.
- Ved å beskrive det barnet har fokus på, vil barnet lære nye ord, utvide ordforrådet sitt og forstå hva det blir snakket om.
- Ved å gjenta noe av det barnet sier i en ny setning, vil barnet oppleve at det blir lyttet til, og barnet vil bli mer fokusert og konsentrert. Det vil hjelpe barnet til å delta i dialogen. Sammen med andre barn, vil det hjelpe at en voksen er støtte og gjentar

noe av det andre barn sier i en ny setning, slik at det blir forsterket. Det vil hjelpe barnet til å delta i samtale med andre barn.

- Det vil hjelpe barnet til å delta sammen med andre barn hvis den voksne knytter barna sammen ved å benevne deres initiativ for hverandre. Dette kalles triangulering. Ved å gjenta noe et barn har sagt og gjøre det tydelig for et annet barn, kan barna få hjelp til å bli oppmerksomme på hverandre.
- Alle barn får mer av ønsket atferd ved at en voksen roser barnet spesifikt for det barnet gjør som er ønsket atferd. F.eks.: "Så fint at du kom tilbake til bordet sammen med oss!" Da skjønner barnet at den voksne liker at hen sitter ved bordet, og at hen kommer tilbake hvis hen har gått fra underveis.
- Det at en voksen svarer på barnets initiativ og bruker noe av det barnet har sagt i en ny setning, vil hjelpe barnet til å regulere seg i turtaking. Det er grunnleggende for å delta i gjensidig dialog med andre barn.
- Bruk av bildesymboler som støtte for talen. Dette kan prøves ut i barnehagen, i og med at en har tilgang på materiale der. Ved å bruke bildesymboler som støtte for talen, kan det være lettere for barnet å få med seg beskjeder og oppfatte hva det blir snakket om, og det kan være lettere for hen å lære ord og få med seg hva det blir kommunisert om. Bilder/symboler for å vise rekkefølgen i dagsrytmen, og for å vise ulike aktiviteter i språkgruppen eller i en time med spesialpedagogisk hjelp anbefales for bedre forutsigbarheten.

Språklige ferdigheter.

Disse tiltakene forutsetter at grunnleggende kommunikasjon er jobbet med og at barnet har hatt tid til å utvikle grunnleggende kommunikasjonsferdigheter:

- Alle barn har behov for å bli lest for og snakket med om det de har lest. Dette er nødvendig for å utvide ordforrådet utover det en trenger i det daglige, og for å utvikle språklig bevissthet. Det er også nødvendig for etter hvert å bruke språket utenfor her og nå. Dette er avgjørende for å lykkes i skolen. Det er derfor behov for daglige lesestunder og samtale ut fra det barnet har fokus på.

- Bevisstgjøring av språket: Hvis barnet ikke virker oppmerksom på bøyingsmønstre slik som flertall f.eks. kan det være behov for stunder der barnet bevisst får øvelse i å lytte til språklige detaljer. Aktuelt materiale kan være Snakkepakken og Språksprell. Også slike aktiviteter bør skje daglig.
- Hvis barnet virker mer opptatt av å snakke selv enn å lytte, kan det være at en må jobbe bevisst med å lytte, for at barnet skal få med seg detaljer i språket vårt som er nødvendige for å få med seg beskjeder og for å oppfatte meningsinnhold i det som blir lest eller snakket om.
- Barnet vil ha behov for å sikres å lære de grunnleggende begrepene som behøves for å mestre begynneropplæringen i skolen. Dette må skje i tiden fram mot skolestart. Anbefalt materiale: En veileder om BEGREPSLÆRING, utgitt av Bredtvet kompetansesenter ved Ernst Ottem, Fanny Platou, Olaug Sæverud og Bente Unni Forseth. Det finnes også materiale for å lære begreper på Infovest forlag.
- En god måte å utvikle språklige ferdigheter og grunnleggende begreper, er å tegne sammen med barnet og benevne det en tegner ut fra farger, plass på arket, former, stillinger, størrelser, antall, retninger og plass eller posisjoner.
- En kan bruke samme metode og bygge med klosser sammen med barnet, og benevne det barnet bygger og det en selv bygger. I slikt samspill kan en være ekstra oppmerksom på å bruke grunnleggende begreper som farger, former, størrelser, antall, plassering, avstander m.m.
- Barn som er forsinket språklig, vil først og fremst ha behov for mer tilrettelegging for å lære språk enn det jevnaldrende trenger, og de vil ha behov for flere repetisjoner for å lære. Det betyr at tiltakene må skje hver dag, både i dagliglivet og ved tilrettelegging i planlagte samspillsstunder med fokus på å utvikle språk og begreper.

Følgende spesialpedagogisk hjelp vil kunne gi en tilfredsstillende utvikling:

- Språk- og begrepsstimulerende aktiviteter som høytlesing; med dialog om innhold i teksten langsmed under lesingen, ulike typer tekst, øve på telleregler, telling og antall mm.
- Språklig og fonologisk bevisstgjøring som rim og regler, korte og lange ord, lytte ut første lyd i ord mm.

- Skoleforberedende aktiviteter som korrekt blyantgrep, håndtering av saks, skrive eget navn, kjennskap til bokstaver og tallsymbol mm.
- Sørge for tilstrekkelig med repetisjoner.

Rammebetingelser:

- Se og bekrefte barnet positivt overfor andre og for å bygge et godt selvbilde hos barnet. Finn positive ressurser hos barnet og vise dette til andre. Sorter hva som er viktig å reagere på. Ha mest fokus på det positive.
- Forutsigbarhet og klare rammer. Være i forkant og gi beskjeder i god tid. Snakke med barnet på forhånd og sikre oss at barnet har forstått beskjeden. En voksen som leder barnet gjennom aktiviteter og turer.
- Gi klare og tydelige beskjeder, del opp informasjonen i flere korte setninger. Følg opp det som er sagt.
- Ha en dagsplan/dagstavle og gå gjennom den. Visualisering og konkretisering er gode hjelpemidler. Struktur og rutiner må være på plass.
- Jobbe med holdninger hos personalet. Samkjøre de voksne og gi informasjon til hele personalet. Utstrålingen hos personalet er viktig for barnet/barna.
- Tett samarbeid med foreldre. Spesialpedagogisk hjelp skal innbefatte tilbud om rådgivning til foreldre.

Musikkterapi

Musikkterapi gir mulighet for utvikling og endring gjennom musikalsk og mellommenneskelig samarbeid mellom terapeut og barnet. Prosessen er ofte ressursorientert og fokuserer på aktuelle mål. Musikk kan f.eks. skape nye muligheter for kommunikasjon og personlig uttrykk, og for å arbeide med sosiale problemstillinger. Det er dokumentert at musikkterapi kan fremme helse og fungering hos både barn og voksne, og har vist seg særlig nyttig for å fremme god utvikling og kontakt hos både barn med utviklingsvansker og i forhold til psykisk helse.

Tiltak med tanke på framtidig skolegang:

- For å sikre barnet, vil det være hensiktsmessig at hen blir gjort kjent med og lærer de grunnleggende begrepene som er nødvendige for å ha utbytte av begynneropplæringen i skolen. Disse begrepene er farger, former, størrelser, antall, plass og posisjonsbegreper, stillinger, m.m.
- Som forberedelse til framtidig skolegang er det lurt å sørge for at barnet lærer å bruke papir og blyant, og at hen lærer å holde blyanten på en god måte slik at hen får støtte. Ved å tegne selv sammen med barnet, vil barnet kunne få ideer til hvordan enkle figurer kan tegnes og barnet vil lykkes.
- Det er i tillegg veldig lurt å koble tegning og fargelegging til innlæring av de grunnleggende begrepene.
- Ved å tegne sammen og beskrive det en tegner, vil en også kunne utvikle dialogen, noe som er avgjørende for et barns utvikling i forhold til språk og kommunikasjon. Ved at den voksne tegner på eget ark parallelt med barnet, vil barnet ha en modell å se etter og vil lettere vite hvordan en kan tegne.

Hustadvika kommune

Vedlegg 5

Deres ref:

Vår ref

Saksbehandler

Dato

-

Møteinnkalling ressursmøte

Tilstede:

—
Sted:

Tid:

Barn: f:

Sakliste:

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ingen håndskrevet signatur

Med vennlig hilsen

Deres ref:**Vår ref****Saksbehandler****Dato**

-

Møtereferat fra ressursteam

Barn: f.

Sted:

Tid:

Tilstede:

Sakliste:

Drøftet i møtet:

Videre arbeid:

Tiltak som prøves ut (på system- og individnivå)	Hvem har ansvar	Evalueres når?

Nytt møte:

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ingen håndskrevet signatur

Med vennlig hilsen